

Pohjoismainen
yhteistyö

Pohjoismainen yhteistyö

© Pohjoismaiden ministerineuvosto, Kööpenhamina 2011

ANP 2010:790

ISBN 978-92-893-2177-8

Toimitus: Klaus Munch Haagensen,
viestintäosaston julkaisuyksikkö

Suunnittelu: Jette Koefoed,
viestintäosaston julkaisuyksikkö

Käännös: Marjatta Liljeström

Kuvat: Karin Beate Nøsterud

Painos: 1 000

Paino: Arco Grafisk, Skive

Painettu ympäristöä säästävälle paperille, joka täyttää
pohjoismaisen Joutsenmerkin kriteerit.

Julkaisun voi tilata osoitteesta www.norden.org/order

Muita julkaisuja on osoitteessa www.norden.org/publikationer

Printed in Denmark

Nordisk Ministerråd

(Pohjoismaiden ministerineuvosto)

Ved Stranden 18

DK-1061 København K

Puh. +45 3396 0400

Nordisk Råd

(Pohjoismaiden neuvosto)

Ved Stranden 18

DK-1061 København K

Puh. +45 3396 0200

www.norden.org

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismainen yhteenkuuluvuus

Koulutus, tutkimus ja innovaatio

Ilmasto, ympäristö ja energia

Hyvinvointi ja kulttuuri

Pohjoismaiden kansainvälinen toiminta

TIETORUUTU

Pohjoismaiden välinen viralinen yhteistyö on maailman vanhinta ja laajamittaisinta alueellista yhteistyötä. Sen perustana on maantieteellinen, historiallinen ja kulttuurinen yhteenkuuluvuus viiden Pohjoismaan Islannin, Norjan, Ruotsin, Suomen ja Tanskan sekä kolmen itsehallintoalueen Ahvenanmaan, Färsaarten ja Grönlannin välillä. Näin pohjoismainen yhteistyö on yksi maailman laajimmista alueellisista yhteistyömuodoista, jolla on kansan vankka tuki.

Sekä Pohjoismaiden ministerineuvostossa että Pohjoismaiden neuvostossa tehty poliittinen yhteistyö perustuu yhteisiin yhteiskunnallisiin arvoihin ja yhteiseen demokratia-käsitykseen.

Pohjoismainen yhteenkuuluvuus

Pohjoismaiden ainutlaatuisen hyvinvointiyhteiskunnan kantavana voimana on maiden yhteinen arvopohja ja luja yhteenkuuluvuus. Tämä velvoittaa. Pohjoismaiden pääministerit ovat ilmaisseet entistä voimakkaammin maiden vahvan pyrkimyksen yhteenkuuluvuuden säilyttämiseksi ja sen kehittämiseksi globaalissa maailmassa.

Pääministerit keskustelevat säännöllisesti pohjoismaisten parlamentaarikkojen kanssa siitä, kuinka Pohjoismaat voivat yhdessä kohdata globalisaation haasteita ja hyötyä sen tarjoamista mahdollisuuksista.

Pääministerit ovat antaneet yhteistyölle uutta poliittista painoarvoa ja lisänneet siten sen saamaa huomiota merkittävästi. Pohjoismaisen yhteistyön kärjessä olevia aloja

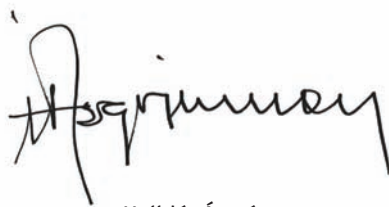
ovat ilmasto, ympäristö ja energia sekä koulutus ja tutkimus, hyvinvointi ja kulttuuri. Ne ovat keskeisiä kysymyksiä kaikille Pohjoismaille sekä perusta Pohjoismaiden ministerineuvoston ja Pohjoismaiden neuvoston aktiiviselle kansainväliselle toiminnalle.

Yhteistyö ei pelkästään edistä pohjoismaisten arvojen esille tuomista kansainvälisissä yhteyksissä, vaan se myös näkyvöittää Pohjoismaiden ja pohjoismaisen yhteistyön ainutlaatuisuutta. Tästä hyötyvät sekä kansalaiset että käyttäjät – niin Pohjoismaissa kuin niiden ulkopuolellakin.

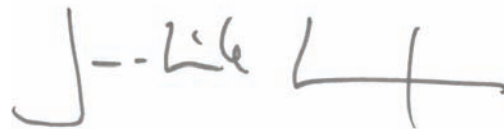
Virallista pohjoismaista yhteistyötä tehdään Pohjoismaiden ministerineuvostossa, joka vastaa hallituksen välisestä yhteistyöstä, sekä Pohjoismaiden neuvostossa, joka

puolestaan on parlamentaarikkojen yhteistyöfoorumi. Työtä johtavat yhteistyöministerit ja valitut parlamentaarikot. Yhteistyötä rahoitetaan Islannin, Norjan, Ruotsin, Suomen ja Tanskan verovaroilla. Itsehallintoalueet Ahvenanmaa, Färsaaret ja Grönlanti osallistuvat myös yhteistyöhön. Pohjoismainen yhteistyö maksaa vuodessa noin viisi euroa Pohjoismaiden kansalaista kohti.

Sekä Pohjoismaiden ministerineuvostossa että Pohjoismaiden neuvostossa tehty poliittinen yhteistyö perustuu yhteisiin yhteiskunnallisiin arvoihin ja yhteiseen demokratiakäsitykseen. Nämä ovat arvoja, jotka osaltaan ylläpitävät ja edistävät dynaamista kehitystä Pohjoismaissa, poistavat rajaesteitä ja lisäävät Pohjoismaiden kokonaisuosaamista, kilpailukykyä ja yhteenkuuluvuutta.

Halldór Ásgrímsson
Pääsihteeri
Pohjoismaiden ministerineuvosto

Jan-Erik Enestam
Johtaja
Pohjoismaiden neuvosto

Koulutus, tutkimus ja innovaatio

Pohjoismaiden koulutusjärjestelmät ja elinkeinosektorit eroavat monella tapaa toisistaan. Maat tekevät kuitenkin yhteistyötä usealla alalla ja hyödyntävät toistensa kokemuksia. Yhteistyön puitteissa tuetaan yhteisiä hankkeita, julkaistaan raportteja ja perustetaan lukuisia verkostoja. Yleisesti voidaan todeta, että tavoitteena on saada tuloksia, joita maat eivät pysty saavuttamaan yksinään.

Peruskoulusta yliopistoon

Pohjoismaisen koulutusyhteistyön tavoitteena on edistää luovuutta, innovaatiota ja yrittäjyyttä sekä vähentää opintojensa keskeyttäneiden määrää. Pohjoismaiden neuvoston kulttuuri- ja koulutusvaliokunta on muun muassa nostanut esille taito- ja taideaineiden merkityksen opetuksessa, ja ministerineuvosto valmistelee laajaa peruskoulusta yliopistotasoon ulottuvaa toimenpidepalettia.

Pohjoismaiden ministerineuvostolla on Nordplus-koulutusohjelma, johon kuuluvat myös Latvia, Liettua ja Viro. Ohjelman avulla tuhannet koululaiset, opiskelijat ja aikuiset saavat vuosittain mahdollisuuden tutustua paremmin muiden Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteiskuntiin, kieliin ja kulttuureihin.

Ministerineuvosto on myös käynnistänyt pohjoismaisia maisteriohjelmiä, joihin sisältyy yliopistokursseja vähintään kolmesta maasta. Näin pystytään tarjoamaan huippuluokan koulutusta, joka muuten ei olisi mahdollista.

Huomattavin osoitus yhteistyön merkityksestä on mahdollisuus opiskella vapaasti kaikkialla Pohjoismaissa. Järjestelmä luo yhteis-pohjoismaisen koulutusalueen ja edistää tiedon vapaata liikkuvuutta maiden välillä.

Tutkimus

Tutkimusalalla tehdään laajapohjaista yhteistyötä Pohjoismaiden välillä muun muassa pohjoismaisen huippututkimusaloitteen parissa. Se on suurin koskaan käynnistetty pohjoismainen tutkimus- ja innovaatiopanostus. Kokoamalla parhaat osat pohjoismaisesta tutkimuksesta ja elinkeinoelämästä maat osallistuvat maailmanlaajuisten ilmasto-, ympäristö- ja energiaratkaisujen etsimiseen. Aloitteen ensimmäiset ohjelmat käynnistettiin vuonna 2010.

Ministerineuvosto työskentelee lisäksi e-sciencen parissa, josta konkreettisena esimerkkinä on tiedonsiirron nopeuden optimointi

kuituverkkojen avulla. Hallitukset tekevät myös yhteistyötä tutkijoiden liikkuvuuden lisäämiseksi maiden välillä ja Pohjoismaiden aseman vahvistamiseksi Euroopan tutkimusyhteistyössä.

Innovaatio

Pohjoismaisen globalisaatiotyön tärkein tavoite on vahvistaa maiden kilpailukykyä kansainvälisissä yhteyksissä. Siihen liittyen ministerineuvosto julkaisee muun muassa pohjoismaista innovaatiomonitoria ja globalisaatiobarometriä, joissa esitellään Pohjoismaiden selviytymistä maailmanlaajuisessa kilpailussa.

Pohjoismaiden neuvosto ja ministerineuvosto työskentelevät Pohjoismaiden yrittäjien toimintaedellytysten ja kasvun edistämiseksi. Erityisesti pyritään poistamaan maiden välisiä rajaesteitä. Käyttäjälähtöinen innovointi on myös tärkeä painopistealue.

Pohjoismaat pyrkivät siis yhteistyön avulla varmistamaan, että Pohjoismaiden koulutus- ja elinkeinosektorit vastaavat tulevaisuuden tarpeita. Yhteistyötä tehdään maiden välisen kokemustenvaihdon ja vertaisarviointien sekä yhteisten panostusten ja toimien kautta.

TIETORUUTU

Pohjoismaiden neuvosto

Pohjoismaiden neuvosto on Pohjoismaiden parlamentaarikkojen virallinen yhteistyöelin. Neuvosto perustettiin 1952 ja siinä on 87 jäsentä Islannista, Norjasta, Ruotsista, Suomesta ja Tanskasta sekä Ahvenanmaan, Färsaarten ja Grönlannin itsehallinto-alueilta. Neuvoston jäsenet istuvat maidensa parlamenteissa ja parlamentit valitsevat heidät puolue ryhmien ehdotusten pohjalta. Pohjoismaiden neuvoston jäseniä ei siis valita suorilla vaaleilla. Neuvostoa johtaa puheenjohtajisto, ja neuvosto kokoontuu syksyllä yleisistuntoon. Pohjoismaiden parlamentaarikot päättävät istunnossa asioista, joihin Pohjoismaiden hallitusten toivotaan löytävän ratkaisuja. Valiokunnat ja puolue ryhmät vastaavat Pohjoismaiden neuvoston päivittäisestä poliittisesta työstä.

Huomattavin osoitus yhteistyön merkityksestä on mahdollisuus opiskella vapaasti kaikkialla Pohjoismaissa.

TIETORUUTU

Pohjoismaiden ministerineuvosto

Pohjoismaiden ministerineuvosto on Pohjoismaiden hallitusten virallinen yhteistyöelin. Päävastuu pohjoismaisesta yhteistyöstä on pääministereillä. Käytännössä vastuu on siirretty pohjoismaisille yhteistyöministerielle ja pohjoismaiselle yhteistyökomitealle, joka vastaa yhteistyön päivittäisestä koordinoinnista. Vuonna 1971 perustettu Pohjoismaiden ministerineuvosto muodostuu nimestään huolimatta monesta eri alojen ministerineuvostosta. Useimmat Pohjoismaiden ministerit tapaavat oman alansa ministerineuvoston kokouksessa pari kertaa vuodessa. Tällä hetkellä on yhteensä kymmenen alakohtaista ministerineuvostoa sekä yhteistyöministerien ministerineuvosto. Pohjoismaiden ministerineuvostoissa päätökset on hyväksyttävä yksimielisesti. Kansallisista virkamiehistä koostuvat eri alojen virkamieskomiteat valmistelevat käsiteltäviä asioita ja hoitavat niiden seuranta.

Helsingin sopimus – pohjoismaisen yhteistyön perusta

Islannin, Norjan, Ruotsin, Suomen ja Tanskan välistä yhteistyösopimusta kutsutaan Helsingin sopimukseksi. Sopimus allekirjoitettiin 23. päivänä maaliskuuta 1962 ja se astui voimaan 1. heinäkuuta samana vuonna. Sopimuksen tarkoitusta kuvataan seuraavasti: ”Sopimuspuolten on pyrittävä säilyttämään ja edelleen kehittämään maiden välistä yhteistyötä oikeudellisella, sivistyksellisellä, sosiaalisella ja taloudellisella alalla, sekä liikenne- ja ympäristönsuojelukysymyksissä. Sopimuspuolten on neuvoteltava keskenään niistä yhteisesti kiinnostavista kysymyksistä, joita käsitellään eurooppalaisissa ja muissa kansainvälisissä järjestöissä ja konferensseissa.”

Monet Pohjoismaat haluavat pitkällä aikavälillä olla riippumattomia fossiilisista polttoaineista ilman, että se heikentää niiden hyvinvointia ja kilpailukykyä.

Ilmasto, ympäristö ja energia

Pohjoismailla on pitkät ja menestyksekkäät perinteet ilmasto-, ympäristö- ja energia-alan yhteistyössä. Sekä Pohjoismaiden ministerineuvosto että Pohjoismaiden neuvosto pitävät näitä yhteistyöaloja ensiarvoisen tärkeinä. Ilmasto-, ympäristö- ja energiakysymykset ovat monialaisia yhteistyöalueita ja niiden vaikutus näkyy monella muulla sektorilla tehtävässä yhteistyössä, esimerkiksi tutkimus- ja innovaatioaloilla.

Kunnianhimoiset tavoitteet

Monet Pohjoismaat haluavat pitkällä aikavälillä olla riippumattomia fossiilisista polttoaineista ilman, että se heikentää niiden hyvinvointia ja kilpailukykyä. Vihreän kasvun, energiatehokkuuden ja kunnianhimoisten ilmastotavoitteiden onkin kuljettava rinnakkain ja siten varmistettava alueen johtoasema kestävässä kehityksessä myös tulevaisuudessa.

Yhteistyön konkreettisia tuloksia on nähtävissä niin kansallisesti, alueellisesti kuin kansainvälisestikin esimerkiksi EU:ssa ja YK:ssa. Yhteistyössä keskitytään muun muassa ilmastonmuutokseen ja ilmansaasteisiin, energihuollon ja

liikennealan tehostamiseen, uusien energiamuotojen kehittämiseen, vaarallisten kemikaalien käyttöön ja päästöihin, merien ekosysteemien suojeluun sekä luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen. Itämeren alue ja arktinen alue ovat luonnollisesti olleet tärkeitä yhteistyöalueita, mutta nykyään toiminta ulottuu myös Pohjoismaiden ulkopuolelle.

Monet niin kutsutuista globalisaatioaloitteista, joita on käynnistetty pohjoismaisen yhteistyön pohjalta, liittyvät ympäristö- ja energiakysymyksiin. Useat pohjoismaiset laitokset ovatkin suuntautuneet juuri näille aloille. Esimerkkeinä voidaan mainita Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiö (NEFCO), NordForsk, Pohjoismainen energiantutkimus (NEF), Pohjoismainen innovaatiokeskus (NICE) ja Pohjoismainen kehitysrachasto (NDF).

Joutsenmerkki

Yksi pohjoismaisen ympäristöyhteistyön menestyksekkäimmistä saavutuksista on Joutsen-ympäristömerkki, joka ohjaa kuluttajia valitsemaan ympäristöä säästäviä tuotteita. Joutsenmerkki otettiin käyttöön 1989 ja se kattaa tätä nykyä lähes 70 tuoteryhmää ja run-

saat 6 000 eri tuotetta ja palvelua paperista ja pesuaineesta leluihin, hotelleihin ja biopolttoaineeseen.

Pohjoismaiset sähkömarkkinat

Pohjoismaisten sähkömarkkinoiden yhdenmukaistaminen on vain yksi konkreettinen esimerkki onnistuneesta pohjoismaisesta yhteistyöstä. Sähkömarkkinoiden yhtenäistäminen on meneillään, ja se on jo nyt erinomainen esimerkki Pohjoismaiden välisen yhteistyön tuomasta lisäarvosta. Monet asiantuntijat pitävät pohjoismaisia sähkömarkkinoita maailman parhaina.

Ilmastonmuutos

Pohjoismailla on kannettavana suuri maailmanlaajuinen vastuu ilmastonmuutoksen torjunnassa, varsinkin YK:n puitteissa tehtävässä työssä. Yhteistyötä tehdään myös konkreettisemmalla tasolla muun muassa Pohjoismaisen kehitysrachaston (NDF) kautta. Tätä nykyä rachasto jakaa varoja esimerkiksi Afrikan ja Aasian köyhimpien maiden vihreisiin hankkeisiin.

Hyvinvointi ja kulttuuri

Pohjoismaiset hyvinvointiyhteiskunnat ja Pohjoismaiden kulttuurinen yhteenkuuluvuus ovat ainutlaatuisia koko maailmassa. Yhteistyön tärkeänä tehtävänä onkin pohjoismaisen hyvinvointimallin kehittäminen niin, että se selviytyy kansainvälisessä kilpailutaloudessa ja pysyy yhdistävänä voimana.

Pohjoismaiset hyvinvointiyhteiskunnat ja ydinarvot

Sosiaali- ja terveydenhuoltoalan pohjoismainen yhteistyö pohjautuu yhteisiin arvoihin, jotka muodostavat pohjoismaisen hyvinvointimallin perustan. Kantavana periaatteena on, että kaikilla kansalaisilla on yhtäläiset mahdollisuudet ja oikeudet ja että yhteiskunnallinen solidaarisuus ja sosiaaliturva koskevat kaikkia.

Pohjoismaat ovat tehneet aktiivista hyvinvointialan yhteistyötä jo vuosikymmenien ajan. Sen perustana ovat muun muassa pohjoismaiset sopimukset sekä julkisten viranomaisten ja palveluntarjoajien viralliset ja epäviralliset yhteistyömuodot. Yhteistyö takaa Pohjoismaiden kansalaisille sosiaalietuuksia koskeissa asioissa paremman palvelun, jonka lähtökohdana ovat yhteispohjoismaiset periaatteet ja arvot.

Terveys- ja hyvinvointialan globalisatioaloite on hyvä esimerkki yhteis-

työstä, jonka avulla maat pyrkivät paremmin vastaamaan yhteisiin kansainvälisiin haasteisiin. Seitsemän osahanketta sisältävän aloitteen pääteemat ovat: 1) *Terveys – väestön terveyden ja työkyvyn sekä elämänlaadun edistäminen* ja 2) *Hyvinvointi – työvoiman laajentaminen ja osaamisen kehittäminen sekä osallistaminen*.

Yhteispohjoismainen kulttuuriyhteistyö

Pohjoismainen kulttuuriyhteistyö on pohjoismaisen yhteistyön kulmakivi. Yhteistyö on toiminut monen vuoden ajan sillanrakentajana Pohjoismaiden välillä ja auttanut pohjoismaalaisia ymmärtämään paremmin naapurimaitaan, niiden asukkaita ja yhteisiä arvoja.

Kulttuuriministerit ovat viime vuosina uudistaneet yhteistyön rakenteita merkittävästi. Kulttuuriyhteistyö on nyt avoimempaa, läpinäkyvämpää ja joustavampaa. Näin ollen se on valmis kohtaamaan globalisaation haasteita. Kulttuuriministereillä on selkeä visio: ”Pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön tulee varmistaa, luoda ja tuoda esille laatua, luovuutta ja monimuotoisuutta terveessä ja maailmanlaajuisessa kehitysympäristössä.”

Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että pohjoismainen taide ja kulttuuri saavat lisää näkyvyyttä maailman-

näyttämöllä. Kulttuuriministerien ensimmäiset globalisaatiopanostukset ovat herättäneet kansainvälisistä vastakaikua. Esimerkkejä tästä ovat pohjoismaisen elokuvan profilointi Torontossa 2009, pohjoismaisen maisema-arkkitehtuurin esittely Shanghain maailmannäyttelyssä 2010 ja kirjallisuustempaus Pariisissa 2011.

Pohjoismaat ovat kansainvälisesti erittäin arvostettuja elokuvatuotannon, musiikin, uusmedian, kirjallisuuden, arkkitehtuurin ja muotoilun aloilla. Niillä on pitkät perinteet Pohjoismaissa ja niissä tarvitaan luovuutta, tietoa ja lahjakkuutta. Pohjoismailla on hyvät edellytykset toimia edelläkävijänä luovien alojen kansainvälisessä kehityksessä. Siinä yhteydessä KreaNord-hanke tarjoaa tuoreen lähtökohdan uudelle elämäntaloudelle.

Pohjoismaat ovat myös demokratian ja vuoropuhelun esikuva maailman muille alueille. Pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön panos pohjoismaisen ja kansainvälisen kulttuurivuoropuhelun vahvistamiseksi saa tulevaisuudessa suuren merkityksen erilaisten kulttuurien välisessä yhteistoiminnassa ja yhteispohjoismaisten ydinarvojen profiloinnissa.

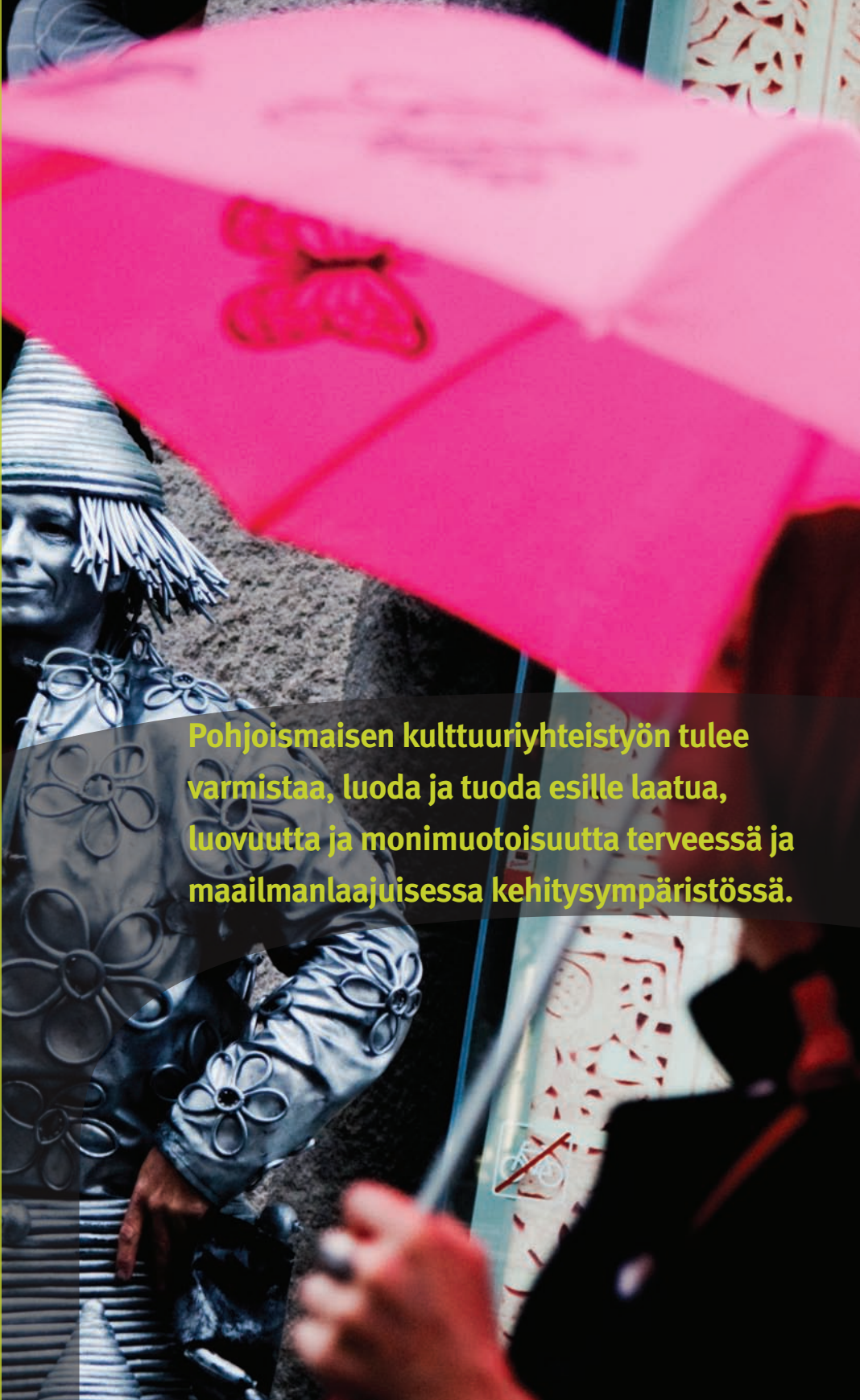
TIETORUUTU

Pohjoismaiset laitokset

Pohjoismaiden neuvoston ja Pohjoismaiden ministerineuvoston lisäksi pohjoismainen yhteistyö rahoittaa yli kahtakymmentä pohjoismaista laitosta ja lähes yhtä montaa laitosta, joita ei tarkasti ottaen voida pitää pohjoismaisina laitoksina. Pohjoismainen innovaatiokeskus (NICE), NordForsk, Pohjoismainen kulttuuripiste (KKN), Pohjoismainen projektivientirahasto (NOPEF), Pohjoismainen hyvinvointikeskus (NVC) ja Pohjoismainen kansanterveystieteen korkeakoulu (NHV) ovat täysivaltaisia pohjoismaisia laitoksia, kuten Pohjolan talot Islannissa ja Färsaarilla. Yksi toisen ryhmän merkittävimmistä laitoksista on Pohjoismaiden investointipankki (NIB), joka on ollut viiden Pohjoismaan ja kolmen Baltian maan yhteisomistuksessa vuodesta 2005 lähtien. Toinen merkittävä organisaatio tässä ryhmässä on Pohjoismainen kulttuurirahasto, joka myöntää hanketukea pohjoismaiselle kulttuurille Pohjola-ssa tai pohjoismaisille hankkeille Pohjolan ulkopuolella.

Joutsenmerkki

Joutsenmerkki on Pohjoismaiden virallinen ympäristömerkki. Tavoitteena on vapaaehtoinen, yhteis-pohjoismainen ympäristömerkki, joka ohjaa vähentämään päivittäisen kulutuksen aiheuttamaa ympäristökuormitusta. Joutsenmerkkiä varten selvitetään tuotteiden ja palveluiden ympäristövaikutus niiden koko elinkaaren aikana raaka-aineesta tuotteen loppusijoitukseen asti. Tuotteiden ja palveluiden on täytettävä tiukat ilmasto- ja ympäristökriteerit, mutta myös toiminnalle ja laadulle asetetaan vaatimuksia. Joutsenmerkin visio on kestävä yhteiskunta ja kestävä kulutus.

Pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön tulee
varmistaa, luoda ja tuoda esille laatua,
luovuutta ja monimuotoisuutta terveessä ja
maailmanlaajuisessa kehitysympäristössä.

Yksittäisten maiden ja kansainvälisten toimijoiden kanssa yhteistyötä tehdään sekä parlamenttien että hallitusten tasolla yhteisesti kiinnostavilla aloilla.

TIETORUUTU

Tukijärjestelmät

Pohjoismaiseen yhteistyöhön sisältyy useita tukijärjestelmiä, joista Pohjoismaiden kansalaiset ja yritykset voivat hakea varoja moniin erilaisiin tarkoituksiin. Nordplus on esimerkiksi elinikäisen oppimisen kehysohjelma, johon myös Baltian maat osallistuvat. Ohjelmasta hyötyy yli 10 000 ihmistä vuosittain. Nordplus-ohjelmasta tuetaan muun muassa koululuokkien vaihtovierailuja Pohjoismaihin, kehityshankkeita ja verkostojen perustamista. Toinen esimerkki on Pohjoismaiden taide- ja kulttuuriohjelma, josta tuetaan muun muassa kaikkien taidealojen tuotantohankkeita ja osaamisen kehittämistä.

Pohjoismaiden neuvoston palkinnot

Pohjoismaiden neuvosto jakaa vuosittain kirjallisuuspalkinnon, musiikkipalkinnon, elokuvapalkinnon sekä luonto- ja ympäristöpalkinnon. Palkinnoilla pyritään lisäämään kiinnostusta Pohjoismaiden kirjallisuuteen, kieliin, musiikkiin ja elokuvaan. Luonto- ja ympäristöpalkinto myönnetään henkilölle tai järjestölle, joka on ollut erityisen aloitteellinen luonnon- ja ympäristönsuojelun alalla. Kaikkien palkintojen suuruus on noin 47 000 euroa.

Pohjoismaiden kansainvälinen toiminta

Pohjoismainen yhteistyö ulottuu laajalle – lännessä Kanadasta ja Pohjois-Atlantilta idässä Itämeren alueelle ja Venäjälle. Yksittäisten maiden ja kansainvälisten toimijoiden kanssa yhteistyötä tehdään sekä parlamenttien että hallitusten tasolla yhteisesti kiinnostavilla aloilla.

Baltian maat ja Venäjä

Pohjoismaiden neuvosto käynnisti virallisen parlamentaarisen yhteistyön Latvian, Liettuan ja Viron parlamenttien kanssa heti Berliinin muurin murtumisen jälkeen 1989. Pohjoismaiden ministerineuvosto perusti vuonna 1991 toimistot Baltian maiden pääkaupunkeihin, ja nyt yhteistyö on siinä määrin muodollista, että Pohjoismaiden ja Baltian maiden eri alojen ministerit kokoontuvat joka toinen vuosi keskustelemaan yhteisistä aiheista.

Ihmiskauppa on esimerkki yhteisestä haasteesta, jonka torjunnassa Pohjoismaat, Latvia, Liettua, Viro ja Venäjä tekevät yhteistyötä. Työ käynnistyi jo vuonna 2001, jolloin ministerineuvosto teki aloitteen hyvin onnistuneesta Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteisestä ihmis-kaupan vastaisesta kampanjasta.

Itämeren meriympäristön parantaminen on toinen esimerkki Baltian maiden ja Venäjän kanssa tehdystä yhteistyöstä. Yhteistyö kattaa myös muut Itämeren alueen maat ja muodollisesti sitä tehdään Itämeren parlamentaarikkokonferenssin (BSPC) puitteissa.

Venäjän kanssa tehtävässä yhteistyössä yhtenä tavoitteena on demokraattisen yhteiskuntakehityksen edistäminen, monimuotoisten suhteiden solmiminen naapurimaiden kanssa ja edellytysten luominen taloudelliselle yhteistyölle ja kauppayhteyksille. Pohjoismaiden ministerineuvosto on perustanut toimistoja ja tiedotuspisteitä myös Venäjälle. Niillä on keskeinen merkitys toteutettaessa hankkeita paikallisten ja alueellisten venäläisten toimijoiden kanssa.

Valko-Venäjä

Valko-Venäjällä Pohjoismaiden toiminnan tavoitteena on demokraatiakehityksen edistäminen. Pohjoismaat tukevat muun muassa nuorten valkovenäläisten pääsyä korkeasteen koulutukseen yhteistyössä EU-komission kanssa ylläpitämällä Vilnassa Liettuaossa maanpaossa toimivaa valkovenäläistä European Humanities -yliopistoa (EHU).

Noin 1 500 nuorta valkovenäläistä on päässyt opiskelemaan EHU:un humanistisia tieteitä ja yhteiskuntatieteitä akateemisen vapauden periaatteen mukaan. Pohjoismaat ovat lisäksi yhteistyössä Baltian maiden kanssa osallistuneet ainutlaatuisen puolueettoman keskustelufoorumin luomiseen Valko-Venäjän oppositio-poliitikkojen ja hallituspuolueen poliitikkojen välille.

Arktis

Kaikkiin Pohjoismaihin kuuluu arktisia maa- ja merialueita. Maat pyrkivät sen vuoksi aktiivisesti turvaamaan arktisen alueen haavoittuvaa ympäristöä, parantamaan pohjoisten alueiden väestön elinoloja ja tukemaan asukkaiden sosiaalista ja kulttuurista kehitystä. Arktis ulottuu myös Kanadan lähialueille, ja Pohjoismaat pyrkivät yhdessä Kanadan kanssa lisäämään kansainvälistä tietoisuutta arktista väestöä kohtaavista haasteista.

Hyödyllisiä verkkosivustoja

Pohjoismaiden neuvosto ja	www.norden.org
Pohjoismaiden ministerineuvosto	www.nordiskkulturfond.org
Pohjoismainen kulttuurirahasto	www.hallonorden.org
Haloo Pohjola	www.nordisketax.net
Pohjoismainen veroportaali	www.nordpluseonline.org
Nordplus-ohjelmaperhe	www.nib.int
Pohjoismaiden Investointipankki	www.nordgen.org
Pohjoismainen geenivarakeskus	www.nordforsk.org
NordForsk	www.nordregio.se
Pohjoismainen aluekehityksen keskus Nordregio	www.nordicinnovation.net
Pohjoismainen innovaatiokeskus	www.nikk.no
Pohjoismainen tasa-arvotiedon keskus	www.nopef.com
Pohjoismaiden Projektivientirahasto	www.nefco.fi
Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiö	
Pohjoismaiden ministerineuvoston	www.norden.ee
Tallinnan-tiedotustoimisto	
Pohjoismaiden ministerineuvoston	www.norden.lv
Riiian-tiedotustoimisto	
Pohjoismaiden ministerineuvoston	www.norden.lt
Vilnan-tiedotustoimisto	
Pohjoismaiden ministerineuvoston	www.norden.ru
Pietarin-tiedotustoimisto	
Pohjoismaiden ministerineuvoston	www.norden39.ru
Kaliningradin-tiedotustoimisto	www.nordice.is
Reykjavikin Pohjolan-talo	www.nlh.fo
Färsearten Pohjolan-talo	www.nifin.helsinki.fi
Pohjoismaiden Suomen-instituutti	www.napa.gl
Grönlannin Pohjola-instituutti	www.nipa.ax
Ahvenanmaan Pohjola-instituutti	

norden

Pohjoismaiden ministerineuvosto
Pohjoismaiden neuvosto

Ved Stranden 18
DK-1061 København K
www.norden.org

ANP 2010:790
ISBN 978-92-893-2177-8

